СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 26. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 6-го лютого 1946. No. 26. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, February 6, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК НА ДВІ ГОДИНИ В НЮ ЙОРКУ

Рада юній Конґресу Промислових Орґанізацій — СІО — з околиці Ню Йорку винесла постанову, щоб перевести „масову демонстрацію" в понеділок 11. лютого і стримати від роботи на дві години пополудни всіх робітників, за виїмком таких, які працюють при „конечних підприемствах". До конечних услуґ належать: світло, електрична сила для руху, транспортові засоби, услуга здоровля й шпиталів і ґазети. СІО закликае до страйку не лише своїх членів, але теж членів Американської Федерації Праці. СІО обраховуе силу на 600,000 членів, зорґанізованих у 300 юніях. Ціль страйку, як каже рада, е демонстрація „проти посяґань до монополю" великими підприемцями і за те, щоб втримати дотеперішну стопу життя. Рада заявляе, що її ціллю не е дезорґанізація прилюдних услуг.

Ню Йорк ізольований від постачання з моря.

Півтретя тисячі робітників, які працюють на лодках, що доставляють харчі й інші продукти з кораблів та залізничих складів довкруги великого Ню Йорку, вийшли на страйк за підвишку платні. Посередництво посадника О'Двайера не вдалося. Ню Йорк загрожений голодом і недостачею нафти та вугілля на топливо, внаслідок стримання достави харчів. Федеральний уряд рішений перебрати на себе рух лодок при помочи Бюра Транспорту для Оборони.

ПОПРАВЛЯЮТЬ ПРОТИСТРАЙКОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ.

Палата послів йде вперед в дискусії над ухваленням закону проти страйків, запроектованого конґресменом Кейсом. Опозиція проти гострих постанов у законопроекті е доволі сильна, одначе ще сильніша е коаліція тих конґресменів з обох великих партій, які підтримують цей законопроект. Він перейде ще цего тижня в палаті репрезентантів. Законопроект („бил") мае на меті заборонити насильне пікетування і піддати під судову юрисдикцію питання, коли належить пікетувати. Також мае бути покликана до життя рада складена з робітників і підприемців для помочи в наладнанню страйків. Страйки малиб бути зголошені 5 днів наперед, а коли вони вже заповіджені, ще треба буде 30 днів часу до їх переведення.

СТУДІЇ НАД РОБІТНИЧИМ ЗАКОНОМ В СТЕЙТІ МИНЕСОТА.

За часів ґубернаторства Гаролда Стасена в стейті Минесота переведено робітничі закони, які між ін. управилнюють страйки робітників. У законі е постанова, яка передбачуе переговори між підприемцями й робітниками перед вибухом страйку і це приципює страйковий рух. На цей закон, як на взірець робітничих законів, звернули тепер увагу урядові й приватні чинники і ґазетярі позїздилися до Минеаполис, у стейті Минесота, щоб розвідатися про справність згаданого закону. Загалом замічують, що навіть провідники СІО признають, що закон, хоч стримуе страйки, то не спиняе поступу в робітничих справах. Представники Американської Федерації Праці признають додяатний вплив цих законів для інтересів робітників та публики.

700,000 ЛІЖОК ДЛЯ ВОЯКІВ У ПУЛМАНАХ.

Після того, як Бюро Транспорту Оборони наказало виняти спальні ваґони Пулмана від услуги для цивільних подорожних з днем 15. липня 1945, щоб приділити ці ваґони для вояків, які поверталися з війни домів, зроблено обрахунки в бюрах підприемства Пулмана в Шікаґу. Виявилося, що на просторах 450 миль, на яких обслугувано вояків, з них скористали 700,000 вояків. Це вже відноситься і до недалекої будучности, тобто до часу аж до 15 березня, бо тоді мають бути звернені спальні вози назад до цивільного вжитку. Всіх ваґонів, приділених для услуги вояків, було 892.

НЕ ЗНАЮТЬ ЩО ЗРОБИТИ З КОРАБЕЛЬНИМИ ВАРСТАТАМИ.

Вчасі війни урядові аґенції збудували багато корабельних варстатів для будови кораблів, потрібних до перевозу. У цих корабельних варстатах було занятих 1,700,000 робітників. Після покінчення війни застановлено працю у цих варстатах, а тепер не знати, що з ними зробити. Є 99 таких варстатів, яких ніхто не хоче купити і Адміністрація для Надвишки Власности передумуе, як вратувати хоч частину коштів цілого біліона, витрачених на їх будову. Є пляни, щоб попродати будинки поодиноко таким покупцям, які зголосять і вжити їх на такі цілі, на які лише дасться їх вжити.

Відклик Ямашіти до Найвищого Суду відкинений

У голосуванню над відкликом японського ґенерала Томоюкі Ямашіти від засуду його на кару смерти американським военним судом 7. грудня 1945, Найвищий Суд Злучених Держав відкинув шістьма голосами проти двох цей відклик і цим потвердив присуд Ямашіти на кару смерти. Ямашіта відкликувався до Найвищогосуду між іншими на цій підставі, що суд у Филипинах, де він був суджений, не е властивим судом для нього. Головний суддя Стон проголосив рішення Найвищого Суду, що военний суд у Филипинах мав право судити його справу.

Відкинення апеляції матиме таке значіння, що присуд смерти може змінити тепер лише ґен. МекАртур, американський военний ґубернатор в Японії.

КОЛЕҐІЯ ДЛЯ ЗАБЕСПЕКИ И ДИПЛЬОМАТІЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Нову колеґію („каледж") для студій питань про забеспеку й оборону краю зорґанізував спільний ґенеральний штаб Армії й Фльоти. У ній мають діставати науку лише високі офіцири армії, фльоти й повітряних сил та високі урядовці з департаменту стейту. Всі три згадані департаменми обіймуть ведення адміністрації названої колеґії, яка буде приміщена в будинку дотеперішньої Военної Колеґії Армії у Вашинґтоні. Наука в ній розпічнеться вже з днем 3. вересня і до неї буде принятих лише яка сотка „студентів". Головним директором-командантом буде віце-адмірал Гарі Г. Гил, а його заступниками ґенерал майор Алфред М. Ґрунтер і ґенерал бриґадир Т. Г. Лондон. Від департаменту стейту буде приділений до колеґії асистент секретаря стейту Доналд Росел. Учнями будуть такі офіцири, які мають вже 20 літ досвіду, а з дипльоматичної служби перші секретарі, ґенеральні консулі і торговельні та економічні атташе із 15-літньою службою в минувшині. У пляні студій е між ін. теж студії атомової сили.

РОЗЛОМИВСЯ КОРАБЕЛЬ НА СКАЛАХ АЛЯСКИ.

Пасажирський корабель Юкон, містоти 5,746 тон, попав на скалу в заливі Джанстон Бей вчасі буревію і розломився на дві половини. На ньому находиться 495 осіб. Йому на ратунок поспішило шість інших кораблів, але ратунок утруднений через те, що филі морські піднімаються як гори й заливають кораблі.

Українське меморандум в справі скитальців, предложене О. О. Д. у Лондоні

Бюро Ройтера звідомляе з Лондону, що Українське Центральне Допомогове Бюро в Лондоні предложило секретаріятови Орґанізації Обеднаних Держав меморандум у справі одного міліона українських скитальців в Европі. Апель, кажеться далі, предложений від імені 2,000,000 українців в Злучених Державах Америки, Канади, Британії, Бельґії, Франції, Італії, Бразилії й Арґентини. В меморандумі проситься не відсилати скитальців до їхніх територій без їх згоди, силою. Теж клеймиться ті методи, яких вживаеться при насильнім відставлюванню скитальців до Советів, як цього мае вимагати договір у Ялті. Теж підкресляеться, що згідно з міжнародніми законами і практиками давної Ліґи Націй переслідувані „політично й релігійно" завжди знаходили захист, як це було по 1917 році з 1,500,000 втікачами з Росії, коли то яких 50 держав визнали для них право азилю. Такого самого права азилю домагаються тепер для 1,000,000 українців, що знайшлися на заході як военні скитальці, що не можуть вертати на свої рідні землі з політичних, релігійних і культурних причин, не наражаючи свого життя. Меморандум займаеться ширше насильними репатріяціями та траґедією, яка з цього виникае, включно з самогубствами депортованих. Меморандум натякае на розпорядок ґен. Джозефа П. МекНарнія, в якому сказано, що договір у Ялті буде точно виконаний, а советські горожани відставлені до советського табору в Штутґарті „теж і силою, як зайде потреба". Меморандум кінчиться тим, що це е обовязком Орґанізації Обеднаних Держав взяти українських скитальців в охорону. Підписали його: о. д-р. В. Кушнір з Виніпеґу, як голова, а С. В. Фроляк з Торонто, як секретар. Бюро Ройтера ще додало, що Центральне Українське Бюро в Лондоні репрезентуе, між іншим, 700,000 українців у Злучених Державах і 300,000 у Канаді.

АҐЕНЦІЯ О.О.Д. ДЛЯ БІЖЕНЕЦЬКИХ СПРАВ В ЕВРОПІ.

Совети вже не змогли довше ставити опору справі опіки над скитальцями в Европі й згодились на те, щоби було створена Орґанізацією Обеднаних Держав окрема аґенція, що займалась би цею проблемою. Але під тим застереженням, щоби Совети та східно-европейські держави мали головне слово у полагоджуванню проблеми скитальців. Таке запропонували советські делеґати Соціяльному, Гуманітарному та Культурному Комітетови О.О.Д. Професор Амазасп Равтіюніян, промовляючи від імені Советів, казав, що скитальці, що співпрацювали з Німеччиною, продовжують далі свою „зрадницьку роботу". Це відносилось до біженців з балтійських держав, Польщі й Юґославії. Домагався заборонити їм вести пропаґанду проти урядів тих держав, звідки походять. Хотів, щоб нагляд над ними мали особи з їхніх держав. Далі домагався, щоби негайно були видані „квізлінґи, зрадники і военні злочинці". Тільки не подавав ніяких прізвищ, а говорив загально про „роботу зрадників, ведену під охороною Обеднаних Держав".

БРИТАНІЯ ВИРІШИТЬ СУДЬБУ АРМІЇ ҐЕН. АНДЕРСА.

Зогляду на постійні атаки советської преси, звернені в сторону польської армії, що е в Італії під проводом ґен. В. Андерса, а на удержанню Британії, та остання змушена тепер заняти остаточне становище у цій справі. „Правда" пише, що Андерс готуеться до війни з Советами. Та це іде про армію, що боролась по стороні Британії. Тому і так тяжко їй ту справу вирішити.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГАНҐАР В ОГНІ.—Десять осіб втратило життя, а 38 було покалічених, як занявся армейський ганґар в Окляґома Ситі. Шкода виносить $750,000. Причина вибуху огню точно не відома. Догадуються, що при чищенню експльодували вибухові річовини.

РАДА ЗАБЕСПЕКИ О.О.Д. В ОБОРОНІ БРИТАНІЇ, А ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ ОБВИНУВАЧЕНЬ

Немае найменшого сумніву щодо висліду нарад Ради Забеспеки Обеднаних Держав у справі обвинувачення збоку Советського Союзу Великої Британії в тому, що вона, держачи свої війська в Греції, е загрозою для світового миру. Отсе обвинувачення буде відкинене. Злучені Держави, Франція і Китай е проти цього. А. Вишинський, советський делеґат, пробував ратуватись тим, що загрозив, що він заложить вето, якщо булаб резолюція проти Советів. Він пропонував відтягнення закидів на такій підставі, що Британія заявить, що відтягне свої війська з Греції в можливо якнайскоршім часі. Та на це не згодився британський представник, Ернст Бевин, кажучи, що Совети закинули Британії „диявольський злочин" і він хоче знати, чи Британія поступае так, що загрожуе світовому мирови, чи ні. Інші твердять, що Бевин просто закинув Советам брехню. Заповідають, що буде ухвалена резолюція, в якій буде сказано, що Рада Забеспеки вислухала обидві сторони, які висказались щиро і отверто в дусі, що причинюеться до вдержання мира і добрих відносин між народами. Далі буде стверджено, що британське військо в Греції не е загрозою світовому мирови, і те, що Британія забере звідтам військо, як тільки минуться причини, задля яких воно там опинилось.

МИР З НІМЕЧЧИНОЮ І ЯПОНІЄЮ.

Заходять певні зміни у відношенню до Німеччини і Японії, коли іде про підписання з ними мирових договорів. Ті зміни зайшли вже у Вашинґтоні, де давніше, в часі війни, було те переконання, що мине багато років, заки Аліянти будуть думати про те, щоби заключати мирові договори з Німеччиною і Японією. Тепер вашинґтонськийй уряд тої думки, щоби заключити такі договори впродовж найближчих 12 до 18 місяців. Отсе буде тепер предложене Великій Британії та Советському Союзови і прийде можливо під обради найближчої конференції міністрів закордонних справ Злучених Держав, Британії та Советів. Така конференція мала відбутись в середині березня у Вашинґтоні. Але буде правдоподібно відложена, бо треба більше часу на підготовку мирових договорів з Італією, Фінляндією, Румунією, Болгарією і Мадярщиною.

БУДЖЕТ О.О.Д.

Асамблея Обеднаних Держав, що радить у Лондоні, ухвалить річний буджет орґанізації до висоти $25,000,000. Советські делеґати кажуть, що це забагато. Найближчі наради Асамблеї відбудуться правдоподібно у вересні.

АРАБИ І СОВЄТИ.

Хто ліпший: британський лев, чи московський медвідь? Це те, чим тепер зацікавлений арабський світ, коли вчитуеться в те, які то Совети зголошують претенсії до Середземного моря і територій в Африці. Совети, як кажуть, мають між арабами своїх емісарів-магомедан, що всьому важно прислухуються. Арабів беруть Совети на свій бік головно через те, що е проти жидівської держави в Палестині й ставляться ворожо до сіоністів, так, як і араби. Багатші араби лякаються одначе комунізму.

„Британці мусять забратись".

Такий клич е підставою комуністичної, протибританської аґітації в Греції. Ліві найбільше нарікають на Бевина, британського міністра заграничних справ, за те, що він атакуе за безправства і морди лівих, промовчуючи „терор білих", себто грецьких монархістів.

РУЗВЕЛТОВИ У ЛОНДОНІ.

Пилґримс Сосайеті в Лондоні проектуе збудувати в столиці Британії величавий памятник американському президентови, Френклинови Д. Рузвелтови, про що говорено у цім товаристві на обіді в присутности вдови, пані Елеанор Рузвелт. Та остання заявила, що тепер живемо в часі який е „випробованям великих ідеалів" для яких працював Ф. Д. Рузвелт.

ОСНОВНІ РІЖНИЦІ ЩОДО СКИТАЛЬЦІВ.

Пані Елеанор Рузвелт заявила советському делеґатови, що рада з ним поговорити ширше про справу скитальців в Европі, бо між нею і ним е „основні ріжниці" у відношенню до розвязки цеї проблеми.

АВСТРІЯ СТАНЕ НЕЗАЛЕЖНОЮ.

Хоч мир з Німеччиною не буде ще так скоро заключений, то це не відноситься до Австрії. Вона стане незалежною і щодо неї уже підготовляють проект замирення з Аліянтами. Отсе замирення буде мировим договором.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТЯЖКО ШИРИТИ ПРАВДУ ПРО СОВЄТИ

Коли з американського журналу, що був відомий від десятків років з свого лібералізму, мусить уступати співредактор, що працював у ньому 14 років, бо не має змоги в цьому журналі скритикувати совєтський тоталітаризм, то це не є звичайна подія, коли хочеться бачити Америку вільною і демократичною. І не віє теж добром, коли такий журнал замовляє статтю, а потім її не друкує, хоч платить за неї, бо в статті критикується совєтський імперіялізм.

Ось таке сталось з двома визначними американськими лібералами, відомими журналістами і письменниками, що займаються міжнародними проблемами. Є ними: Вилйем Генрі Чемберлин і Реймунд Леслі Бюел. Як один так і другий — відомі теж і нашим читачам. Перший з книжки про Україну, а другий з книжки про Польщу, в якій він присвятив багато місця українській справі, осуджуючи польську політику супроти українців. Знов журнал, про який тут мова, зветься „Атлентик". Це з ним зірвали співробітництво згадані два журналісти і письменники. А чому так поступили, виявили в двох отвертих листах, видрукованих в „Ню Лідер" з 2. лютого б. р.

Що така подія не буденна, а дійсно важна, видно вже по тому, що недільний Ню Йорк Таймс зреферував досить докладно ці два отверті письма, які осуджують „некритичне відношення журналу до Росії".

Зазначимо, що безпосередною причиною проголошення отвертих листів був спір ізза артикулів про Польщу, які написала комунізуюча Анна Луіз Стронґ, що постійно у всьому вибілює Совєти. Та в самій суті не іде тут так про Польщу, як про методи, які ввійшли до колись ліберального місячника, а через які не мається тепер навіть змоги відповісти на неправди про Совєти, чи взагалі мати можливість представити у ньому якусь проблему з різного боку. Ось така тенденція, що зачинає чимраз сильніше вкорінюватися в Америці, особливо коли іде про критику Совєтів, є саме властивою журбою тих, що виступили з отвертим листом. У такій тенденції вони добачують загрозу свободі в Америці; підготовлювання тут ґрунту для тоталітаризму.

Як Чемберлин, так і Бюел, дали цілу масу сильних арґументів на те, що така небеспека є. Коли можна американці, вдові по совєтським урядовці, що займається комуністично-совєтською пропагандою, друкувати в колишнім ліберальнім журналі неправди, на які не дається змоги відповісти, то це небеспечне явище. Між іншим Бюел пише, що йому редактор журналу закинув, що він є по стороні польського уряду в Лондоні, а саме кола, пише Бюел, що держать з тим урядом, найбільше накинулись на його книжку про Польщу і є проти нього за те, що він визнає „слабими" їхні арґументи про право Польщі до західно-українських земель.

Згадуємо за ці речі теж і тому, щоб наш загал знав, що не тільки нам, американським українцям відмовляють часто місця на правду про Совєти. Не легко іде з таким й іншим.

U. S. Savings Bonds

Як читаємо в ґазеті про якусь велику політичну подію, то вона заставляє нас звичайно до задуми. А роздумавши над нею, виробляємо собі часто про неї якийсь свій погляд, а то й беремося навіть за якусь акцію: політичну, гуманітарну, чи яку іншу.

Так повинно бути теж і з „меншими" справами, які не такими сензаційними, а навіть дуже звичайними і простими, але зате кожному з нас дуже близькими.

Ощадність — це та „менша" справа. Але преціль вона важна для нашого загалу вже тому, що він, у подавляючій більшости, добивається звичайно матеріяльно чогось ліпшого тільки звичайною, тяжкою працею і ощадністю.

В часі війни був свого роду моральний „мус", щоби щадити. Де хто працював, там йому відтягали певну суму кожного місяця на закупно державних, воєнних бондів. І чи той „мус" не був добром? Не один чи не одна вже тепер благословлять цей „мус", а інші будуть благословити, коли прийдуть тяжчі часи, старші літа.

Та тепер уже нема ніякого примусу купувати державні, воєнні бонди. І самих воєнних бондів уже нема, бо нема і воєнних позичок. Та зате є щось інше, цілком подібне до нашого щадження шляхом воєнних бондів.

Це т. зв. "Savings Bonds Program". Отся програма, заоферована Державною Скарбницею у Вашінґтоні, є нічим іншим, а тільки закупном державних Щадничих Бондів в такий самий спосіб, як купували робітники в часі війни воєнні бонди, коли їм відтягано на ту ціль кожного тижня чи місяця певні суми з їх заробітних платень.

Видно, що отсе щадження у воєнних часах припало многим до вподоби, коли вашінґтонський уряд тепер звідомляє, що статистика виказує, що по війні яких 90% працюючих людей, що купували в часі війни державні бонди при помочі стягання певних сум з їх тижневих чи місячних заробітків, купують тепер у такий самий спосіб Щадничі Бонди Злучених Держав. Теж і найновіші статистичні дані з стейтів потверджують, що так є, як це оцінює наш уряд у Вашінґтоні. Значить, що є 10% таких, що не продовжують воєнного щадження, а решта далі щадить. І то щадить в довірю до найліпшої фінансової інвестиції та гарантії не тільки в нашому краю, але й в цілому світі.

Отсе приходиться нам представити і нашому працюючому загалові. Всі ми повинні бути по нашій спромозі між тими, що є їх 90% і що щадять, купуючи Щадничі Бонди Злучених Держав. Бо тим забеспечимо фінансово не тільки себе, але й нашу державну скарбницю, що постійно потребує великої готівки, а теж поможемо відвертати від нашого краю найбільше фінансове лихо, яким є інфляція, а яка ще далі є великою загрозою.

Микола Чубатий.

За Інститут Української Національної Культури

I.

Зріла нація, яка дістається під чужинецьке володіння, мусить подбати, щоб її національна культура збереглася чистою та ненарушеною. Кожний окупант, що загарбує чужу землю, розуміє добре, що не втримає на довший час тої землі та її багатств, коли не знищить душі нації, її індивідуальности. Тому окупант прямує або до повного винародовлення підбитого народу, або способами власної адміністрації працює в цім напрямі, щоби скапарити духа нації до тої міри, щоби він перестав прямувати до природного права кожного народу — стати господарем на рідній землі, бути самим собою.

Хоче окупант землі відсунути господаря від господарення його країною, так мусить його або цілковито знищити як націю, або зробити з нього щось ні пес ні баран, що є неспосібне самостійно жити і буде постійно бігти за чужим возом. Такий, ніби нарід ніби ненарід, самостійно господарити власною землею та на свій пожиток неспосібний. Знають це з практики всі підбиті народи, тому провід народу докладає всіх сил, щоби зберегти свою національну культуру, свою національну душу ненарушеною, правдиво національною. Посідає нація свою національну культуру, тоді вона відродить націю навіть по найгіршім політичнім лихоліттю, яке хвилево запанує над її рідними землями.

Розуміли це досконало поляки в часі їх 150-літного підяремного життя, в часі поділу Польщі поміж Росію, Прусію та Австрію. Тоді вони в найгірших часах для нації заложили в місті Раперсвілі в Швайцарії, Інститут Національної Культури. Розуміли це теж литовці в часі російської неволі, тому свою національну культуру плекали поза межами Литви й Східній Прусії, в Клайпеді, звідки прийшло національне відродження самої Литви. Пруська місцева влада, не видячи в малій литовській енкляві ніякої небеспеки для пруської держави, позволяла свобідно розвиватися національній литовській культурі. Вона згодом передіставалася на Литву та спричинила національне відродження.

Повільне вбивання української національної душі Росією.

Росія так само добре розуміє, що не запанує назавжди Україною та не буде вічно посідати її багацтва, коли не знищить духа української нації. Що розуміємо під духом нації? Дух нації це всі ці культурні надбання, що творять з певної етнічної ґрупи людей самостійну національну індивідуальність. Можуть існувати міліони людей, що посідають окрему мову, можуть бути міліони людей, що мають свої вишивки, свої танці, свої пісні, але коли вони не мають свідомости та переконання, що вони окрема індивідуальність, не є вони нацією. Існує раз таке переконання серед міліонів людей тої самої мови, тих самих звичаїв та життєвих уподобань, так люди ці мають духа окремої нації.

Упродовж соток літ, аж до стрічі з Москвою по Переяславській Умові (1654), коли то частина України дісталася під московське володіння, український нарід мав все виразне почуття окремої національної індивідуальности. Правда, український нарід ще тоді виступав під назвою Руси та русинів, одначе навіть серед найбільшого польського гнету українець все мав свідомість ясної окремішности від поляка та свідомість, що він є членом окремої нації, спадкоємцем старої київської держави та київської культури.

В часах своєї потуги поляки прямували теж до того, щоб українського народу не було. Робили це в той спосіб, що польщили українців, перетягали на свій римо-католицький обряд, одним словом кожного українця виривали споміж його громади та включали в польську національну збірноту. В той спосіб українці стратили майже всю свою шляхту. Зробити це можна було з тонкою верствою шляхоцького українського населення, одначе зробити це зукраїнською масою було не під силу полякам, бо вони були куди менше чисельні від українців. Тому польське панування над Україною мусіло зприроди чисельного відношення українців та поляків, як теж завдяки цілковитій різниці культур — польської та української — заломитися. Ми нині свідками, що шістьсотлітне прямування поляків стати панами українських земель закінчилося повним фіяском.

Іншої, куди більше для українців небеспечної тактики, вхопилися москалі, відколи доля українського народу стрінулася з московською державою. Москалі куди ближчі культурою до українців ніж поляки, бо українська та московська культура, обі східно-християнського типу. Москалі свій початок взяли як кольоніяльна нація, що виросла на теренах української старої київської держави та відкололася від центра. Це все робить сусідство москалів куди більше небеспечним для українців від сусідства поляків.

Українець, свідомий він національно чи несвідомий, виразно відрізняє свою приналежність до іншого, різного народу від поляків. Натомісць близька релігійна культура, стара історія робить цю різницю поміж українцім та москалем куди менше замітною для національно мало свідомої людини. Тому велика є небеспека московської політики наближати обидва народи та прямувати до того, щоб у відношенню до москалів українець стратив свою національну індивідуальність, став малоросом. Ця небеспека є куди більша ніж у випадку з поляками.

Це дуже добре зрозуміли москалі. Тому обібрали іншу тактику, нищення українського народу, щоби стати власником його багатої землі. Зокрема москалі не перетягали нікого у свій табор, тільки стали голосити, що всі українці це частина московського народу, що говорить правда, другою, дещо відмінною, мовою, має свої дещо відмінні звичаї, але це все одна наділі нація. Українська нація — мовляв — це тільки діялект московської мови, а Україна це тільки один із країв московського народу.

Для ще кращого загладжування різниці поміж українцями та москалями як окремою нацією цар Петро І. назвав росіян „русскими", себто дав їм стару назву українського народу, загально вживану у давнину, а ще по нинішнійдень не цілком закинену серед українців. Назвав хтось українця русином, чи руським, так його це так не дразнило та не освідомляло, як коли за Польщі хтось назвав його поляком. Колиж Петро І. зробив москалів теж „руськими", то наділі не мало бути вже ніякої різниці; один нарід.

Як далеко Петро І. осягнув свою ціль, видимо з цього, що нині вже деякі українці, навіть інтеліґенти, називають москвичів в українській мові „руськими", себто тою самою назвою, що себе теж називають ще й нині деякі українці-лемки чи карпатські українці. Саме такого баламуцтва бажав собі цар Петро І.

Однак накинена спільна назва не була тільки одиноким середником, щоби наблизити українців до москалів та зробити з них частину російської або московської нації. Таким другим потужним середником стала спільна віра православна, що її духовим осередком була Москва. Таким потужним середником загладжування різниць між тими двома націями стала давна історія України, яку присвоїли собі москалі, білі вони чи червоні. Найстарша історія Української землі, історія київської Руси, це, по твердженню білих та червоних росіян, є теж історія московського народу, дарма, що московський нарід на українській землі не мешкає та ніколи навіть в найдавніших часах не мешкав.

Доцільна праця загладжування національних границь між українським та московським народом з виразною ціллю знищення українського народу вів царат, веде її теж нині советська влада. Різниця та, що царат вів ту роботу більше дикими та менше обдуманими способами, що минались з ціллю, а Советська Росія робить це більше передуманими способами, які, по думці Кремля, доведуть скорше до бажаної цілі. Але ціль та сама, щоб український нарід як окрема нація перестав існувати, а лишився тільки один московський народ, власник землі московської та української, „старий брат", опікун малоросів.

Таку політику ведуть Совети зовсім доцільно, а той один нарід надільі московський звуть тимчасово, аж до повного стоплення в одно національне тіло, менше дразливою назвою „советського народу". Зовсім так само роблять як Петро І., що впровадив був стару назву України — Русь, руський — як назву одного, в його плянах народу, себто московського, що проглитне в собі український нарід. Українську історію фальшують так само, як за царату, тільки дещо осторожніше. Всюди є едність та солідарність обох народів, хоч надільі того ніколи не було.

Новий советський гимн таки вже виразно завертає до ідеї Петра І. та каже виразно про одну Русь, що видала кілька галузок одного советського народу. Український нарід там не нація, тільки вже галузка російського пня покищо називаного ще советським.

Сталін безбожник, але коли йде про пропаганду московського православія як чинника обєднуючого український нарід з московським в одну націю, то він став місіонарем не гіршим від Распутіна чи Евлогія. Релігійне переслідування західних українців ані на йоту не відходить від таких самих переслідувань царату.

А рівночасно Москва капарить цілу українську культуру по знищенню української національної традиції. Українську мову засмічується щораз більше російськими словами та випирається її з публичного життя, спихаючи її до ролі діялекту, вживаного селянами, до мови „пастухів", як казали за царату.

Українську пісню занечищується російськими вигуками, українську бандуру заступає балалайка. Українська живопись запаскуджується московськими мотивами та сталінським змістом.

(Докінчення буде).

СЛОВЯНСЬКІ ЛОВИ ТА НАРОДНЯ ВДАЧА

2)

Коли ось так лісничі повисліджують лігва, вони йдуть туди і можливо якнайближче приміщуються на дереві або в хащах. Вовки вирушають на виправу тільки коло десятої години звечора. Коли вони вже вже відійшли і малі залишилися самі, лісничі починають глухо завивати, як старий вовк, що був би десь далеко; зараз вовченята давай відновідати, спершу один по одному, а далі всі нараз галасливо; так можна оцінити їх кількість. Проте треба лишити старим вовкам час відійти досить далеко, щоб нічого не було чути та щоб їх поворот не перебив висліджування. Завивальники опинились би у дуже скрутному становищі, особливо в місцях, де нема дерев. Ця музика вовченят серед нічної тиші має в собі щось жахливого; часто волосся стає на голові найвідважнішого чоловіка. Треба бути справді пристрасним мисливим, або призвичаєним до дуже сліпого послуху, щоб виконувати це діло.

Серед шляхетства великої словянської родини, польські пани це ті, що люблять найбільше чванитись. Вони руйнують себе із чванливости; але треба це також сказати, щоб задовольнити своє прекрасне серце, яке зазнає тільки тоді справжньої приємности, коли поділяє її з приятелями, знайомими навіть і гостями, що їх бачить лише удень ловів.

Відомо, що один Радзівіл, показуючи одного дня королеві Августові голу й відкриту рівнину, спитав його, чи він не хотів би на ній полювати. Король відповів з усмішкою, що не бачить там ліса. „Нічого! — сказав князь, — я запрошую Вашу Величність прийти сюди завтра полювати на лося, вепра й оленя". І справді на другий день на рівнині був ліс, що виріс якби вичарований; він і ряснів вепрами, оленями й лосями як праліс. Князь захотів дати королеві та панам його почоту високу думку про свою потугу. Від кількох днів тисячі селян були заняті викопуванням дерев, які клали на вози. На рівнині приготовано ями. За одну ніч насаджено ліс і дикі звірі, зловлені в сіти або приведені нагінками, заселили його. Ця фантазія коштувала силу грошей, зате традиція збереже спогад про лови на радзівілівський спосіб. Тих кілька свідків цієї події, що ще живуть, помруть, але спогад про цю подію не вмре. Батьки розкажуть його своїм дітям.

Ґраф Браніцький, великий гетьман польський, пізніше ґенерал Катерини II. тягнув за собою на своїх ловецьких виправах та годував чотири осінні місяці більш тисячі людей і вдвоє стільки собак і коней.

М. Стецький з Мельниківців, що помер 1831 р., мав завжди в себе більше трьох сот чоловіка, що їх єдиним заняттям було супроводити його на ловах. Ті лови, що тривали більше як шість тижнів, були розвагою для його приятелів, сусідів та всіх поляків, що хотіли в них брати участь.

Ґурми собак, що їх утримують польські пани є велитенські в порівнанні з їхніми маєтками.

Вернімось до ловів на вовків.

Як тільки вовче лігво зовсім певно вислідять, пан посилає запрошення до своїх сусідів, щоб зібралися на означений день із своїми собаками. Напередодні або вдосвіта гості прибувають. Підчас останньої ночі лісничі-завивальники впевняються, чи вовки не повтікали. Часто їх цілими тижнями годували стервом здохлої худоби, щоб їх затримати. Приготовляється великий сніданок, капуста кипить у казанах, з ковбасами, салом і різними родами мясива. Ця страва мусить бути доконче на ловах; називають її „ґільтайським бігосом". В восьмій годині накривають величезні столи, пють горілку, мед, пиво, портер і вино.

В тих днях великий пан здається забуває, що його шляхетство датується від Пястів або від першого Ягайлона і розмовляє як брат із шляхтичем нобілітованим за королів із вибору; князь, що походить із панівної родини, стискає руку ґрафові або баронові, яких титули куплені в Німеччині. Навіть селян закликають до стола, щоб вихилити чарку і дістати тарілку повну мяса; а коли завивальники повернуться з добрими новинами, то їх угощають, трактують як приятелів. Потім, як уже напакують шлунок і облиють мясиво різними трунками, наступає відізд; мисливі сідають на брички, інші йдуть пішки. Молоді хлопці, позбирані з сусідних сел, ідуть з великими палицями в руках, підбігаючи і підскакуючи. Псарі йдуть перед і за собаками, що найчастіше посціплювані по два. Гармідер справді пекельний. Ловці розмовляють, діти кричать, псарі своїми батогами уговкують завзяття собак. Прийшовши на місце, де перебувають вовки, всі затримуються, щоб привести трохи до порядку цей розгардіяш.

Підчас сніданку старший лісничий, справжній провідник ловів, позакладав сітки довкола лігва або щонайменше в головних проходах. Стратеґія лісничих назагал неохибна, бо вони вміють вислідити напрочуд добре стежку, кудою ходить звірина. Вони дбають про те, щоб поставити мисливих під вітер. Перед кожною сіткою старший лісничий ставить двох кремезних чоловіків, узброєних у грубі дрючки, які ховаються за деревами.

(Кінець буде).

ЩО ПИШУТЬ?

РАТУЙТЕ!

Американський вояк надіслав до редакції „Свободи" листа з американської зони в Німеччині ось такого змісту:

До
Редакції газети „Свобода"
в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Вельмишановні Панове
Редактори:

Після доконання 12. VIII. 1945 масакри над еміґрантами українцями в Кемптені (Баварія), після примусової передачі 208 українців 24. VII. 1945, в Канштаті (Вюртемберг) для репатріяції до Советів, після низки інших подібних насильств над українською людністю в зоні американської окупації Німеччини, — було проголошено на початку жовтня по радіо розпорядження ген. Айзенгавера про заборону примусової репатріяції. Тисячі українців, що перебувають на еміґрації в Европі, сподівалися, що подібні випадки насильств більше не повторятимуться.

Міжтим новий факт варварського поводження з Д. П. (Дісплейсед Перзонс) українцями дозволяє з усією серіозністю поставити питання: чому саме до Д. П. українців застосовується досі таке виняткове ставлення насильства для примусової репатріяції, як це трапилося 22-го жовтня в таборі Д. П. УНРРА в Швебіше Ґмінд (Вюртемберґ)? В цьому таборі, крім поляків, перебувало 820 українців, майже виключно з західно-українських земель. Це все колишні остарбайтери, почасти вязні німецьких концтаборів, катовані націстівським режімом. В таборі вони займали нежитлові мешкання - ґаражі, в той час, як касарні було відведено під житло полякам. Українці мали свого окремого команданта, свою охорону, і осібну кухню, хоч польська адміністрація табору неодноразово намагалася скасувати окремішність української ґрупи.

Останнім часом місцева УНРРА почала обіцювати перемістити цю ґрупу українців до табору в Гайденгаймі, де умови життя булиб кращими. Але там не було достаточно місця для всієї ґрупи. 21. жовтня польський командант табору п. Філіпчак попередив, що наступного дня українців буде перевезено, нібн-то на приватні кватири в Штутґарті. Вранці 22. жовтня приїхали американські військові авта і заступник директора УНРРА оголосив українцям, що вони повинні переїхати до Штутгарту на приватні кватири. На це українці відповіли, що вони не поїдуть, не знаючи напевно, куди їх повезуть і забажали, щоб попереду поїхали їх представники і довідалися насправді, куди мають їх перевозити, бо українці побоюються примусової репатріяції їх до Советів. На це українці одержали лише відповідь, що мусять їхати туди, куди їх повезуть. У звязку з такою таемничою неясністю мети і напрямку подорожи, українці катеґорично відмовилися виїздити. Тоді командант загрозив, що речі українців буде силоміць навантажено на авта і вивезено. Українці і проти цього не згодилися виїздити, не шкодуючи втрати своїх речей.

Після цього переговори з командантом припинилися. Через 1½ години приїхав численний загін озброєних американських жовнірів і декілька панцирних авт з кулеметами і гарматами. Це військо і польська поліція оточили український табор і почали виносити і вантажити всі речі на авта. Українці спостерігали цю акцію, не перешкаджаючи їй. Потім жовніри почали зганяти людей до авт і примушували їх сідати. Українці протестували проти насильства, дехто намагався втікати. Американські жовніри почали стріляти догори всіми родами зброї (рушниці, кулемети, гармати) і за допомогою поляків завертали втікачів до табору. Щоб примусити людей сідати в авта, американці застосували такий метод: хапали дітей, однімаючи їх у матерей, і садовили їх до авт. Жінки кричали, плакали, пручалися, — але, коли побачили своїх дітей вже на автах, то не мали іншого виходу, як і самим туди сідати. Чоловіків-же жовніри і поляки зганяли, оточивши і бючи. Били навіть і жінок, притім вагітних, як наприклад, пані Прищенко. Так було навантажено понад 400 осіб. Тоді під збройною охороною, у супроводі панцирних авт, їх одвезли американці до советського репатріяційного табору в Мюнстері, біля Штутґарту. Там цих людей було передано советській адміністрації під посилену збройну варту. Врятуватися втечею по дорозі і підчас передачі до советського табору пощастило небагатьом людям. Підчас їх втечі советська варта стріляла у втікачів в боєвий спосіб. Тому були поранені. Кількість їх зясовується. Через 24 години після передачі цих людей советській адміністрації, їх було заладовано до збройно охоронюваних вагонів і нині вже вивезено „на родіну".

Згаданий советський табор являє собою частину приґородної місцевости Штутґарту, звідки було виселено німців і передано всі віллі в розпорядження советської адміністрації. Ця екстериторіяльна советська дільниця пильно охороняється озброєною советською вартою, так, що вільний вихід з цієї дільниці міста є цілком неможливий.

Частина українців, яким пощастило відкти з оточення і бойовища в Швебіше Ґмінд, поховалася тим часом в околишніх садах і лісах, а дехто виїхав, в чому стояв, без речей і одягу, до інших місцевостей. Через день після цієї події американські жовніри і польська поліція виловлювали по садах і лісах українців-втікачів. З всього цього опису подій можна бачити, що цей гурт українців обдурено і примусово, в найбрутальніший спосіб, проти їх бажання, депортовано до Советів.

Тому українське громадянство, що перебуває нині в еміґрації в Европі, прохає своїх братів в Америці вжити всіх можливих заходів для порятунку української людности від подібних насильств і для захисту наших справедливих бажань і права вільно жити і працювати в Европі на еміґрації.

Прошу Шновних Редакторів ґазети „Свобода" надрукувати цього листа, а інші ґазети передрукувати його.

Проф. Василь Дубровський.

ФІЛЬМОВА ЗІРКА В БІЛОМУ ДОМІ.—Це відома з фільмів маленька Марґарет О'Браєн, що сидить між Президентом Труманом і його дочкою. Зправа сидить пані Труман, дружина президента. Молода артистка прибула з Голівуду до Білого Дому звагди дня уродин покійного президента Рузвелта, щоби помогти збірці на Фонд боротьби з діточим паралїжом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Поміч Українським Скитальцям.

Майже кожного дня бачимо на сторінках „Свободи" дописи з різних місцевостей Америки, як наші громадяни турбуються долею українських скитальців і всякими можливими способами спішать їм з допомогою.

Не спить також і велика Філядельфія. По всіх дільницях є зорґанізовані комітети допомоги, які при всяких нагодах збирають одіж і гроші на ту благородну ціль. Минулої осени відбувалися віча по всіх дільницях, на яких промовляли головні урядники Допомогового Комітету, бо тут же і його осідок.

Зокрема хочу сказати, що робить українська православна парафія св. Володимира в Філядельфії в справі допомоги нашим бідним скитальцям.

Як по всіх дільницях так і в нас відбулося в місяці вересні віче в справі допомоги, на якім промовляли: д-р В. Ґалан і п. Катамай. На вічу зібрано поверх 400 долярів, які зараз передано на руки головних урядників Допомогового Комітету. Сестрицтво Св. Ольги при нашій парафії докладає найбільше праці вcase справі допомоги, бо воно на себе взяло висилку пакунків з поживою та одіжжю для наших бідних скитальців. Пакунки висилаються що другий тиждень до Комітетів в Анґлії, Франції, Бельгії і Швайцарії. Пізніше я одержав багато адрес наших скитальців через наших вояків й сестрицтво почало висилати пакунки до поодиноких людей. Кожного вечера в парафіяльнім домі, неначе в фабриці, працює кільканадцять людей. Жінки важать поживу і складають в картонові бакси, мужчини завивають та завязують, а дівчата пишуть адреси. До цього часу ми вже вислали поверх 300 пакунків по 5 і 11 фунтів. Всю цю поживу сестриці і парафіянки приносять від себе безплатно, а деякі ще й дають гроші на оплату пересилки. Ми вже отримали сотки листів з подяками від скитальців та від комітетів. Наведу лише кілька слів з одного листа: „...не знаю хто подав Вам мою адресу й сьогодня я одержав від Вас пакунок з поживою. Ми тут на вигнанню думали, що про нас вже всі забули, а тут така радість. Консерви, риба і все інше прийшло в добрім стані, за що складаю сердечну подяку. З жалем хочу просити Вас чи не моглиб вислати яку одежу для нашого маленького хлопчика; йому 9 років. Бідне хлопя мерзне, а батькови серце краеться, що не може його зодягнути..." Остаю до смерти Вам вдячний... Теодор В...." Таких і подібних листів ми вже одержали сотки.

Як звичайно буває в Америці, молоді хлопці і дівчата не дуже то інтересуються долею наших скитальців, але в нашій парафії так не є. На мій заклик перед святами наші хлопці і дівчата від себе вислали різдвяні дарунки для сиріт на руки комітету у Франції. Кожний і кожна купили різних солодощів, оріхів та інших ласощів, зробили пакунки, оплатили їх і вислали. До кожного пакунка вложено імя та адресу хто його вислав. Нехай і бідні сироти знають, що це були українські різдвяні свята.

Сестриці Св. Ольги щиро та з охотою працюють і це дає їм моральне задоволення, але найбільше праці докладає пані Марія Омелян. Вона кожного разу помагала пакувати й важити, а до того ще й від себе приносила поживу вартости кілька долярів.

Як надійшли свята, то праця та припинилася, але зараз по святах будемо далі її продовжувати.

„Доброохотного жертводавця любить Бог".

о. Іван Савчук.

—o—

ДІТРОЙТ. МІШ.

Традиційний Святий Вечер.

Український Золотий Хрест, відділ 14, влаштував дня 6. січня б. р. спільну традиційну вечеру. Мабуть з двох причин. Перше з радости, що по кількох роках закінчилась війна, та що много наших хлопців вернуло домів на свята. Друга причина: Принести поміч нашим рідним, котрі потерпіли від цеї війни і лишились без всяких засобів до життя на чужині.

В 6-тій годині вечером присутні засіли до столів, кожда родина побіч себе, як старші так і діти. Посередині салі стояла гарно прибрана ялинка. Цей вечер лишиться довго в памяти, бо виглядало, що це зійшлася одна велика родина.

Голова У. З. Хреста, пані Стружевська, привитала присутних короткою промовою та попросила п. Олександра Штека, щоби провів молитву, так, як проводили наші батьки в рідним краю, як засідала родина до святої вечері. Наші жінки приготовили вечеру так, як це нам приготовляли в рідним краю. Не було здається аж дванацять страв, але дуже мало до цього числа бракувало.

По вечері покликали присутних до слова, котрі висказували своє задоволення з такого родинного свята. Кождий з бесідників звернув свою промову теж і в сторону України. Всі завдавали собі питання, чи мають наші рідні сьогодня хоч кусок сухого хліба? А прецінь за нашого побуту на рідних землях найбідніша родина була приготована на той традиційний день, щоби було що їсти і святочно одягнутись! Якже виглядає Україна по цій війні? Деж дівся той боголюбимий український нарід з України? Як один з бесідників надмінив, то цілий світ воював за те, щоби вибороти свободу, а український нарід теж боровся в тій війні проти фашизму і націзму. Виказують, що згинуло українського народу в тій війні аж десять міліонів, а яку свободу він сьогодня має? Де той демократичний світ, що не видить неволі українського народу?

Чи не бачить, що ціла Україна перетворена в дикунську тюрму? А прецінь не за таку демократію боровся світ, щоби диктатор з Кремлю вимордував міліони цього українського народу, котрий був і є демократичним.

На закінчення довголітня бувша голова У. З. Хреста, пані А. Левкут, пояснила, чому і на яку ціль влаштовано нинішну вечеру! Згадала за українських скитальців, котрі ждуть на нашу поміч, і котрих недоля вигнала з рідних земель. Попросила присутних заколядувати та зложити коляду для українських скитальців на чужині. Зложили:

І. Столяр $6; по $5: М. Стружавська, С. Левкут, А. Блощук, О. Олійник, І. Семеген, І. Атаманець, І. Стружавський, Ф. Ґузіль, П. Федик; по $3: А. Дутка, С. Яремій; М. Совяк $2.75; по $2: С. Курилів, В. Дідик, М. Марків, А. Ониськів, М. Чуй, В. Химко, Т. Кіхтан, В. Василишин, О. Пошивак, О. Стек, Т. Заптон, Смола, П. Заяць, А. Керницька, Вороняк, К. Степко, М. Семеґен; по $1: К. Михальчук, Т. Торський, В. Пошивак, Н. Базюк, С. Сидор, И. Карман, І. Дячун, П. Томас, А. Дідик, П. Шийк, Карпюк, А. Любінська, А. Топольницька, Бродяк, Д. Кримко, П. Ващук, Е. Булон, А. Глова, Т. Винничук, К. Гнатюк, І. Камінецький, І. Горбатий. Дрібними $1.

Разом $117.75, які вислано до Злученого Українського Допомогового Комітету в Філядельфії.

В. Дідик.

ПОШУКУЄМО 284 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

216) Йосиф Волк, Бриджпорт, Конн.	$ 100.00
Попередно проголошено	21,591,85
Разом	$21,691.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти

Д-р А. Т. Кібзей.

ІНШІ НЕДУГИ УМОВІ

Коли вже писати про умові недуги, то треба хоч коротко згадати ще і про інші умові недуги, щоби дати читачеви хоч якесь поняття, що і ці недуги різняться від себе та діляться після їх ознак, причин, та віку чоловіка. Тому, думаю, буде на місці згадати ще про манію, чи мелянхолію, та про т. з. мізеффенію.

V. Манії, Мелянхолії, (Божевілля).
(Manic-Depressive Psychoses)

До цеї кляси належать всі типи божевілля в роді манії і мелянхолії.

а) **Манія** — Manic Phase). (Madness) — є це недуга, що в нас зовуть її божевіллям, а хорого „варіятом". Є такі головні ознаки-симптоми цеї хороби:

1. Несталість Думок (Flight of Ideas).

2. Психічне Зворушення. (Psychomotor Excitement).

3. Чуттєві Зворушення (Emotial Excitement).

Всі симптоми можуть бути добре або менше розвинені. Залежить це також від типу манії, котра може показуватися лекше, або сильніше. Тому ділимо Манію на три кляси:

1. **Легка Манія** (Hypomania) — є це легка несталість; божевілля, котра наразі не загрожує публиці. Хорий все ще думає, що він дуже мудрий і його поведення, напр. таке:

Він встає дуже рано, з різними плянами щодо роботи, та забави... Він ходить з галасом та приказами по хаті. Нічого його не обходить, що другі люди ще сплють. Він не зачекає мінутки на ніщо а коли цього нема, що він хоче, то він злоститься.

Почта для нього заповільна. Він посилає листи телеграфічно, лист за листом... Надумався купити якусь річ. Може вона і непотрібна, але він конечно мусить цю річ купити. Отже телеграфує до склепу, що там буде рано. Коли телеграма вже пішла, він надумався, що буде ліпше, як він про цю річ поговорить з купцем особисто. Так він пише або телеграфує до купця і просить його на обід, щоби при обіді обговорити справу купна. Телеграма пішла. Він надумується, що добре булоб мати з собою адвоката, щоби його купець не ошукав. Так він запрошує і адвоката на обід, щоби служив йому з порадою.

Все це залагоджене, та пригадав собі, що в нього нема грошей в банку. Телеграфує до банку із запитом про гроші. Грошей нема. Телеграфує ще раз до банку і хоче продати свій бонд-акцію. Запрошує теж банкира на обід. Та тут догадується, що там, де він мав мати обід, в клюбі, йому можна мати тільки одного гостя. Отже телеграфує до всіх і запрошує їх до готелю. На останку зміняє плян і відложує запрошення на другий день...

Він бігає, дзвонить в телефон, дає прикази, говорить тут і там, і без впини чогось хоче, сам не знає чого...

Опис цей виглядає на нормальний, щодо роботи. Та на жаль брак тут розсудку та послідовности в діланню.

2. **Остра Манія** (Acute Mania). Стан, який я описав повище, може значно погіршитися. Розум хорого полишається і він говорить сам не знає що.

При цім появляються галюцінації. Хорому причуваються різні голоси. Він розмовляє з самим з собою та витворює делюзії. Він тоді вірить, що він великий чоловік, дуже мудрий і т. д.

Він бігає по хаті, кричить, свариться, злоститься. Не може посидіти тихо. Вимахує руками, дре на собі шмаття, нищить меблі, забуває за спання та їду... Дурійка доходить поза контролю. Тоді мусимо його віддати до інституції для божевільних.

3. **Божевільна Манія** (Delirious Mania). На останку хорий перестає їсти, марніє на тілі, та опадає на здоровлю. Галюцинації, делюзії, поміщання почуття, та розуміння значно погіршується. Він попадає в делірією, де кричить, береться та тратить усяку контролю. Дуже часто треба його вязати та заковувати.

Стан такий погіршується з дня на день. Здоровля значно занепадає, виходу нема ніякого. Хорий звичайно занепадає на закаження нирок або легких і скоро умирає.

б) **Мелянхолія,** (Сум, Пригноблення) — (Melancholia, Depression Phase). — Як у манії — хорий забагато говорить, кричить, бігає і т. д. — то в мелянхолії хорий знов попадає в сум, в затуманення, сонливість та неактивність. Тут знов появляються такі симптоми:

1. Трудність в Думанню (Difficulty of Thinking).

2. Психічна Повільність (Psychomotor Retardation).

3. Пригнобленість Почуття (Emotional Depression).

Мелянхолію, або як часом кажуть запаморочення (сум-пригноблення) розділяємо на три кляси:

1. **Звичайна Мелянхолія** (Simple Retardation). Хорий звичайно ходить засмучений, повільним кроком, поворить повільно та потихо, часом лише шепче. На запити відповідає лиш одним словом і нічим не інтересується. Книжки ніякої не читає, або як читає, то не розуміє, що читає. Одним словом, чоловік такий не інтересується життям і ходить як запаморочений.

2. **Остра Мелянхолія** (Acute Melancholia). В цій стадії хорого ознаки недуги значно погіршуються. Хорий звичайно нічого не думає, нічого не знає і ніким не інтересується... Сидить день в куті пригноблений, сумний, та на всьо байдужий. Ноги та руки опущені, голова звисає на груди, вид лиця перестрашений та засумований... Він до нікого не заговорить, хіба, що хтось його присилує...

При цім він нарікає сам на себе, жалується, що покутує за якісь гріхи. (Self Accusotory Delusions, and hypochondrial idea). Дальше слідують галюцинації. Причуваються різні голоси. Хорий вірить, що він зміняється, що його уха котячі, що очі зміняються і т. д.

Він зчаста забуває за їду. Здоровля підупадає, затвердження, утрата на вазі, циркуляція повільна, тіло зимне, словом з чоловіка повстає нерухомий труп...

3. **Мелянхолія Несвідомости (Пригноблення).** — (Depressive Stupor). В третій стадії мелянхолії — хорий тратить свідомість про себе самого. Він не знає, чи він жиє. Не говорить і не рухається. Сидить десь в кутку з заплющеними очима. Коло нього треба ходити, як коло малої дитини. Кормлення треба давати насильно.

Та в цій депресії, в цім забуттю себе, хорий переживає різні сцени і переводить страшну боротьбу з делюзіями та галюцинаціями...

Лікування в цих недугах переводиться лише у відповідних заведеннях. Стан їх безнадійний.

Це вийми з книжки „Український Лікар". Ціна $3. Замовляти її в автора:

Dr. A. T. Kibzey,
4651 Braden Avenue,
Detroit 10, Mich.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РУАН, КВ. — Тов. Просвіта, від. 443, повідомляє членів, що річні збори відбудуться 10. лютня, в годині 2. попол., в домі УНО. Як би була якась перешкода, то збори відбудуться в домі п-ва Боланів, в годині 6. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. Нових членів радо повитаємо. — За уряд: А. Бобко, гол.; Н. Непіл, кас.; І. Вонцьон, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 10. лютого, точно в годині 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. Довгуючих просимо прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Присташ, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — **Річні збори** Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 291, відбудуться в неділю, 10. лютого, в У. Н. Домі, Вест 14. вул., в годині 1. пополудні. Буде звіт з 1945 і вибір уряду на 1946 рік. — В. Гузіль, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 10. лютого, в годині 12:30 пополудні, в Домі Відділів У. Н. С., 841 Н. Вестерн Еве. Просимо членів прийти на час. На річних зборах ухвалено відбувати збори в другу неділю в місяці, а не в першу. Уряд на 1946 рік є: Григорій Бобик, предс.; Максим Фединський, кас.; Василь Пипиців, секр., 849 N. Leavitt St.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в год. 1. пополудні, в У. А. О., 2965 Карпендер ул. Просимо членів о численну приявність. — П. Андрушків, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому 525 В. Райен Еве. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо потому галя буде занята іншими. — За уряд: Н. Венгзен, предс.; М. Мушинський, кас.; І. Павловський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома усім членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. На ці збори повинні прийти всі члени. Пригадуємо всім тим членам, що мали вже платити цього року, щоб прийшли і заплатили. Зрозумійте в е раз, що всяка іншюренс платиться все на перед, а в нас навпаки. Старайтеся вписувати нових членів, а особливо дітей до Союзу. Хто ще не зложив коляди, хай памятає, що треба дати, бо ухвала всіх зобовязує однаково. — І. Форись, предс.; Н. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів явитись на збори, вирівнати сво ївкладки, привести нових членів. Є важні справи до полагодження. Уряд на 1946 рік є: Г. Степанек, предс., 3195 W. 31 St., tel. W. O. 5986; Семен Постолюк, заст.; Б. Кісіль, фін. секр.-кас., 3555 East Boulevard, tel. D. I. 7058; Т. Кальмук, рек. секр.; М. Савчак і Д. Загута, контр. комісія; Онуфрій Васюнек, надз. хорих, tel S. U. 0017; Г. Степанек і Г. Кісіль, делегати до Злуч. Орг.; І. Сидорович і Стефан Пелех, прапорщики. Це оголошення кожний член повинен заховати.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 10. лютоог, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на ці збори, бо е важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Місячні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 237, відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, при 4. і Ворд ул. Тому, що є важні справи до полагодження, уряд просить членів і членкиць конечно явитись на означений час. Уряд перед 2. год. буде збирав вкладки і полагоджував біжучі справи, тому довгуючі і ті члени, що мають справи, повинні прийти скорше. — За уряд: Н. Броницький, предс.; Т. Крика, кас.; Г. Стеців, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 10. лютого, в год. 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на збори та вирівнати свої вкладки і належитости. Буде обговорена справа підприємства. Маємо свої діти і внуки, тож стараймося, щоб вони належали до своєї рідної організації Союзу. Не відкладаймо, а вписуймо їх сейчас. — За уряд: А. Бабій, Т. Песко, Р. Дмитрів.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204 відділу відбудуться в суботу, 9. лютого, в одинє 8:15 ввечір, в галі укр. Прав. громади, 334 Іст 14. вул. Просимо всіх членів прийти на ті збори. — Уряд 204. від.

ГАМТРАМК, МІШ. — Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в галі Дем. Клюбу, 2376 Грейлінг ул., в год. 1:30 попол. Просимо членів прийти на ці збори, бо є багато справ до обговорення. Просимо привести нових членів. — М. Кулинич, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 344, відбудуться в неділю, 10. лютого, точно в 4. годині попол., в гали де звичайно. Взиваємо всіх членів і членкиць прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Будемо приймати нових членів на такі кляси і суми, які хто собі вибере. — П. Гуєак, рек. секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в год. 2. пополудні, в українській гали на 2. улиці. Просимо всіх членів прийти на збори, а довгуючих вирівнати свої залеглости. — За уряд: М. Коваль, предс.; М. Куць, секр.-кас.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Повідомляємо членів Тов. ім. Вітовського, від. 268, що на зборах 12. січня вибрано такий уряд на 1946 рік: Василь Пителя, предс.; Матвій Шапайда, кас.; Теодор Радинський, секр. Збори будуть далі відбуватись в другу суботу, в домі Укр. Горожан, 2171 Wakeling St. Просимо всіх членів о співпрацю. — T. Radynsky, 5264 Jacson St.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 9. лютого, в годині 8. ввечір, в Українській Гали, Проспект вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — А. Беерза, предс.; М. Шипінка, кас.; І. Кіндрат, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 10. лютого, в 2. годині пополудні, в Набожинського. На річних зборах вибрано такий уряд: Ілько Шегера, предс.; Леон Мартинчук, кас.; Микола Лісний, секр.; Дмитро Федина і Петро Стрілець, контрольори. — Н. Лісний.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Повідомляємо всіх членів Бр. св. Василя Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 7. ввечір. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 8. ввечір, в церковній гали на Ірвінг стріт. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо кілька важних справ, що мусять бути вирішені на цих зборах. — За уряд: І. Король, предс.; Д. Гуминюк, кас.; Я. Садій, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є Тов. справи до полагодження, тому просимо членів прийти на збори. Довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 7:30 ввечір. Просимо членів прийти на означений час під ч. 49 Java St. — В. Синишин, предс.; М. Леньо, кас.; В. Шигимко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Українське Запомогове Бр. св. Володимира, від. 130, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в годині 8. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вул. Просимо прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. — І. Серединський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Приявність на зборах для всіх членів є обовязкова і заплатити свої вкладки на час. — За уряд: О. Запоточний, Р. Рубльовський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в гали церковній. Просимо членкиць явитися на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Контр. комісія дасть звіт з минулого року. — За уряд: Евдокія Геруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую своєї тітки **Ганни Володимирівни Безрукової — Марія Петрівна.** Близчі інформації подасть: **Mr. Nicholas Hawrus,** 9 Floyd St., Jersey City, N. J.

Сироїда Василя з с. Глодина Долішня, п. Ліско, та **Іллю й Костя Сироїд** пошукує **Іван Сироїд.** Писати: **Syroid Yean,** a Bouville (Seine et Oise), France.

Братейка Корнила, с. Скнилів, пов. Золочів, пошукує **Коноба Михайло.** Писати: **Konoba Michael,** a Rubelles par Melun (Seine et Marne), France.

Буняк Степана, с. Корний, п. Рава Руська, пошукує **Шевчук Василь.** Писати: **Sevczuk Basil,** chez M. Martin Roger, 16, rue St. Jaques, a Vernou (Eure), France.

Чорнія Івана, с. Хішевичі, п. Рудки, пошукує **Савечка Федір** син Савки. Писати: **Saveczka Theodore,** a Baaicourt, par Pont-St. Mexeuz (Oise), France.

Муряка Онуфрія, с. Білич, п. Старий Самбір, що перебував у Клівленді, Огайо, пошукує **Євдокія Муряк.** Писати: **Evdokia Kosc-Muriak,** 39, avenue de la Somone, Reims (Marne), France.

ГЕМСТЕД, Н. Й. — Українська Запорозька Січ, від. 327, повідомляє членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. лютого, в год. 7:30 ввечір, в гали парохіяльній, 709 Фронт Ст. Кожний член і членкиця повинні явитися, бо є важні справи до полагодження. Взиваємо членів вписувати сво їдіти до Союзу і приєднуйте в члени своїх знайомих і сусідів, бо тепер приймаємо без жадного вступу. Збори будуть відбуватися кожного місяця в другу суботу в місяці. — За уряд: М. Кирич, секр.

НОРТЕМПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє свої хчленів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в православній галі, в годині 1:30 пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. Суспендовані члени, коли зголосяться і заплатять свої залеглости, будуть приняті наново. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 9. лютого, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Напоминаємо членів прийти на ці збори, бо маємо кілька справ до полагодження. — За уряд: І. Сорока (ст.), предс.; Т. Плавяник, кас.; А. Хромяк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в 7. годині ввечір, в галі церковній при Грін і Сусекс ул. Взиваємо довгуючих членів заплатити свої вкладки, бо інакше можуть бути суспендовані. — М. Курило, рек. секр., 26ф Barrow St.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє членкиць, що звичайні збори відбудуться в неділю, 10. лютого, в год. 1. пополудні, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — Ксеня Плитяк, предс.; Петронеля Яворська, кас.; Іванка Подоля, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 9. лютого, точно в годині 8. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вулиця. Прохаємо вас всіх членів як старших так і молодьж, прийти на ці дуже важні збори, де будуть рішатися важні справи. Найважнішою точкою програми буде вибір ювилейного комітету, який то ювилеї відбудеться 24. листопаду. Вразі зміни адреси члена, просимо повідомити про таку зміну секретарів Вол. Павлів, рек. секр., 433 Hopkinson Ave., Brooklyn, N. Y.; П. Кучма, фін. секр., 95 E. 7 St., N. Y. C. — За уряд: М. Малетич, предс.; П. Кучма фін. секр.; І. Галичин, кас.; В. Павлів, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 18. січня 1946 р. помер у 69. році життя

МАРІЯН ДЕМБІЦЬКИЙ,

член Тов. Українська Січ, від. 39, У. Н. Союзу в Сиракюз, Н. Й.

Покійний походив з села Товстолус, пов. Тернопіль. Полишив у смутку жену Анастазію, дочку Марію Габерман, сина Петра і два внуки.

При участи уряду Товариства і членів, родини і приятелів, похорон відбувся 21. січня з укр. гр.-кат. церкви св. Івана Хрестителя на цвинтар св. Івана Хрестителя в Сиракюз, Н. Й. — В. Й. П.!

В. Осухівський, секр.

ТАРЗАН, ч. 1325. Втікач в напрямі джунглів.

Коли Тарзан опинився на землі, втікач був уже 10 сяжнів перед ним.

Як лише втікач опиниться поза углом і за цими тяжкими дверми, ніякий чоловік не може його досягнути.

Та він не рахувався з тим, що Тарзан навчився швидкости у ловленню диких звірів. Тарзан приловив його в самих дверях.

Коли вони зчепилися, вистрілив револьвер.